

A földrajztanárképzés filozófiája az ELTE-n

A földrajztanításban – csakúgy mint a közoktatás egészében – paradigmaváltás zajlik, amely a korábbiakban soha nem tapasztalt mértékben kívánja meg az iskolai tudásszerzésről alkotott elképzelések, „bevált” módszerek eredménytelenségével való szembenézést és szakítást. A felnövekvő nemzedék és részben a társadalom iskolához való hozzáállása alapjaiban változott meg, amelyhez az iskolai munkának alkalmazkodnia szükséges. Közismert tény, hogy a tanulók földrajzi tudásuknak háromnegyed részét az iskolán kívüli világból szerzik. A földrajzórákat felesleges teherként élik meg, mert részben olyan ismeretanyagot próbálnak a fejükbe tuszkolni, amelynek nem érzik szükségét, és olyan módszerekkel teszik, amelyre már nem vevők, mert az iskolán kívüli – jórészt digitális és virtuális környezetekből – sokkal kisebb erőbefektetéssel, hatékonyabban szerzik meg a szükségeseket. A földrajztanítás egykor éppen azért volt szép a tanárok számára és kedvelt a tanulók által, mert a közvetlenül is tapasztalható valóságból indult ki és új ismeretekkel gazdagodva oda is tért vissza, praktikus tudáshoz juttatta a tanulókat. Mára azonban elveszítette ezt a rangját a közoktatási rendszerben. Rangjának, illetve a tanulásához szükséges motiváltságnak a visszaszerzésére csak akkor van esély, ha a földrajztanárok szakítanak végre a lexikonszerű, tényeket ismertető tanítási attitűddel. Amíg az elmúlt évtizedekben a fegyelmezés, a szigor, a tekintélyelv alkalmazásával fenntartható volt a poroszos szellemű, közvetlen ismeretátadó földrajztanítási-tanulási stratégia, addig a társadalomban, az iskola világában és a tanulói mentalitásban bekövetezett jelentős változások olyan szintre jutottak, amelyben ez már nem működik. A földrajztanítás módszertanának kell alapvetően megújulnia ahhoz, hogy a földrajz mint tantárgy ne tűnjön el. A földrajztanároknak kell megújulniuk legalább annyira, mint a földtudományok, azon belül a földrajztudomány képes volt információszerző- és feldolgozó apparátusa, eszközei és a használatukhoz kapcsolódó metodika területén. Természetesen tartalmi változások is szükségesek, újra kell értelmezni az évszázadok során megcsontosodott fogalomrendszert, sokkal erősebben kell támaszkodni a többi tantárgy keretében megszerzett tudás felhasználására, ami alapfeltétele a földrajz tantárgy szintetizáló jellege megvalósulásának. A leendő földrajztanároknak meg kell érteniük a korszakváltás eredményeként létrejövő új oktatási környezetet, a mai gyerekek motivációit és „működését” és el kell sajátítaniuk azokat a képességeket, viselkedésmintákat, amelyek problémák köré csoportosítva, értelmezéseken, cselekvéseken keresztül, együttműködéssel vezetik a tanulókat élményszerű földrajzi-környezeti tudáshoz.